

גמ' חולין (יא:) - רוב בדיני נפשות

רב דניאל שטיין

א. גמ' סנהדרין (טט.) - והא אמר רבי כרוספדאי כל ימיו של בן סורר ומורה אינו אלא שלשה חדשים בלבד וכו', אמרי במערבא בן ולא הראוי לקרותו אב. אמר רבי כרוספדאי אמר רבי שבתי כל ימיו של בן סורר ומורה אינו אלא שלשה חדשים בלבד וכו', שמע מינה מדרבי כרוספדאי אמר רבי שבתי יולדת לשבעה אין עוברת ניכר לשליש ימיה. דאי סלקא דעתך עוברת ניכר לשליש ימיה למה לי שלשה, בתרי ותילתא סגיא, אמר ליה לעולם אימא לך עוברת ניכר לשליש ימיה זיל בתר רובא, אמרוה קמיה דרב הונא בריה דרב יהושע, אמר ליה ובדיני נפשות מי אזלינן בתר רובא, התורה אמרה ושפטו העדה, והצילו העדה, ואת אמרת זיל בתר רובא, אהדרוה קמיה דרבינא. אמר ליה ובדיני נפשות לא אזלינן בתר רובא, והתנן אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בשלשה עדותן קיימת, שזה יודע בעיבורו של חדש וזה אינו יודע. ואי סלקא דעתך לא אמרינן זיל בתר רובא נימא הני דוקא קא מסהדי, ואכחושי הוא דקא מכחשי אהדדי. אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא, ורובא דאינשי עבדי דטעו בעיבורא דירחא. אמר רבי ירמיה מדפתי אף אנן נמי תנינא: בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה, ואם בא עליה יבם קנאה, וחייבין עליה משום אשת איש וכו', ואמאי אימא איילונית היא, ואדעתא דהכי לא קדיש, אלא לאו דאמרינן זיל בתר רובא, ורוב נשים לאו איילונית נינהו.

ב. רמב"ם (פט"ז סנהדרין ה"ו) - אינו צריך שני עדים למלקות אלא בשעת מעשה אבל האיסור עצמו בעד אחד יוחזק, כיצד אמר עד אחד חלב כליות הוא זה, כלאי הכרם הם פירות אלו, גרושה או זונה אשה זו, ואכל או בעל בעדים אחר שהתרה בו, הרי זה לוקה אף על פי שעיקר האיסור בעד אחד, במה דברים אמורים שלא הכחיש העד בעת שקבע האיסור, אבל אם אמר אינו חלב זה, וזו אינה גרושה, ואכל או בעל אחר שהכחיש, אינו לוקה עד שיקבעו האיסור שני עדים.

ג. ס' שב שמעתא (ש"ד פ"ח) - ואחי הרב המופלג מוהר"ר יהודא כהנא ש"ן הקשה דהיכי אזלינן בדיני נפשות בתר רובא ואפילו ליתא קמן וכמו שהוכיחו תוס' מריש פרק בן סורר ומורה, מאי שנא ממון דאין הולכין אחר הרוב משום דמסייע למיעוט חזקת ממון דאלימ טובא ולמה לא נימא כן בדיני נפשות כיון דמסייע ליה חזקת גופי', ואם גופו נידון ליהרג ע"י רובא ממנו לא כל שכן, והיא קושיא עצומה וכו'. וכיון דעד אחד אינו קם לכל עון ולכל חטאת הוא הדין חזקה אינו קם לכל עון, אלא דהאיסור הוקבע ע"י עד אחד וגם ע"י חזקה, א"כ כיון דכבר הוקבע האיסור ממילא כשהתרו בו אחר כך סוקלין על ידו וכמו בעד אחד, ורוב נמי כהאי גוונא הוא אם הוקבע האיסור ע"י הרוב ממילא דנין אח"כ מלקות ומיתה.

ד. ס' הפלאה כתובות (טו:) - ועוד תקשה הרבה קושיות דהא אמר רחמנא מכה בהמה ישלמנה ודילמא במקום סייף נקב הוי כדאיתא בש"ס גבי מכה אדם בריש חולין. וכן קשה בנגיחת השור נימא דילמא טריפה הוי, וכן בשומר שנגנב ממנו השור דחייבו תורה לשלומי דילמא טריפה הוי. וראיתי בספר שער המלך שהקשה בפדיון בכור במת לאחר שלשים יום דחייב לשלם דילמא טריפה הוי והניח בצ"ע, ובאמת קשה מכל הני שזכרנו. ונלענ"ד בזה כיון דאוקמי התורה על הרוב דלאו טריפה הוי לענין שאר מילי כגון באדם לענין ההורגו דחייב וכן בשור לענין איסור אכילה וכן דאביו הוא לענין מכה אביו וכיוצא בהן, ה"ה לענין ממונא, ולא אמר שמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב אלא היכא דלא נפקא מיני' אלא לענין ממונא כגון בשור ונמצא נגחן וכן אינך דמייתי הש"ס בריש המוכר פירות, א"כ ה"נ לא שייך הא דשמואל הכא.

ה. שיטה מקובצת ב"מ (ו:) - ועוד יש לומר כיון דחזינן דאפילו היכא דיכול לעשורי ממה נפשך פטור משום דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי מן הספק ואפילו כי אמרינן כל דפריש מרובא פריש עשירי ספק מיקרי אלא שהתורה התירה ספק זה באיסורין כדכתיב אחרי רבים להטות ונהפך האיסור להיתר על ידי בטול ברוב אבל הכא לעולם לא נפיק מכלל ספק עשירי.

ו. תשו' הגרע"א (תנינא סי' ק"ח) - בזה מיושב מה דקשה לי לכאורה לשיטה זו דרוב לא מקרי ודאי, איך מצינו קהל ודאי דלא יבא הא לא הוי ודאי דשמא זינתה אמו ולא הוי רק רוב בעילות אחר הבעל, דמ"מ לא הוי ודאי, ועיין בפ"י קידושין (דף ע"ג) בההיא דד"ת דשתוקי כשר דכתב מסברא דיליה כן דאף דהוי רוב כשירים לא מקרי ודאי ולא הביא סיעתא מדברי השיטה מקובצת הנ"ל, עכ"פ קשה כנ"ל, דאיך משכחת קהל ודאי ולפי דברינו ניחא דמיד כשנוגד דנין לכמה דברים אם הוא בנו של זה בעל אמו, וכיון דהחזקנו אותו מכה הרוב לבנו ממילא מקרי קהל ודאי.